

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția Strada Buzești 42 Administrația Strada Regală, 6. BUCUREȘTI	Director: N. IORGA Redactori: { St. O. Iosif, M. Sadoveanu și I. Scurtu.	ABONAMENTUL ANUAL În țară . . . 10 lei În străinătate 12 »
--	--	--

GENERAȚIA CEA NOUĂ ÎN ARMATĂ

În legătură cu cartea «Instrucția teoretică a gradelor inferioare și a soldaților în armata română», de Căp. AL. D. STURDZA.

Până acum cîți-va ani abia se putea spune că aveam o școală sătească, adecă o școală pentru prefacerea țăranilor din România în gospodari luminați, știind ce să facă din pămîntul și alte înlesniri ale lor și în Romîni conștienți de drepturile pe care le au și de felul cel mai potrivit, pentru ei și pentru țară, în care le pot exercita. Partea cea mai mare, mai curată, mai voinică în trup și mai cumpănită la minte din locuitorii regatului român era înlăturată, pe tăcutele și în dosul formelor de civilizație celor mai strălucitoare, de la binefacerile culturii.

Aceasta s'a recunoscut pe deplin numai în clipa de îndreptare, precum e firesc ca numai atunci să se recunoască greșelile.

D. Haret va păstra totdeauna, în ciuda tuturor clevetitorilor săi, meritul cel mare de a fi pus cartea în mîna satelor, ceia ce face mai mult de cît o mie de discursuri ținute de cel mai «gură-de-aur» politician al tirgurilor și decît o mie de istețimi iscodite de cel mai măiestru organizator de alegeri. Astăzi întemeietorul școlii poporane nu mai e ministru, și un coleg al său — o dulce colegialitate a țerii noastre! — face ce poate pentru a-î strica isprava, ca și cum ar fi vorba de d. Haret liberalul și de d. Vlădescu conservatorul — o temeinică deosebire de principii! — și nu de interesele cele mai mari ale neamului românesc, care nu e nici liberal nici conservator și trăiește pentru altceva decît pentru parasiții săi. Putem păstra însă nădejdea că mine, supt liberalii sau supt conservatori, lucrurile vor porni iarăși pe calea lor normală, dezvoltîndu-se treptat și sigur, fără vre-o altă revoluție personală ca cea de astăzi.

Chiar atunci însă cînd școala satelor va căpăta *mîile* de învățători a căror lipsă o mărturisește d. Haret și pare a o tăgădui, prin suprimarea de școli normale, urmașul său, problema luminării popo-

rului în România nu va fi pe deplin dezlegată. În învățămînt nu e vorba de ce dă școala, ci de ce păstrează școlarul, și aceasta nu numai în vîrsta copilăriei, ca o cunună de premii, cu frunzele uscate, care se aruncă mai târziu, ci și mai departe, până la bătrîneță. Trebuie ca școala să îndemne la cetitul pe viață, trebuie ca ea să trezească în suflet o curiositate, o nevoie de a ști, de a afla zilnic, de a se lămuri asupra ori-căror întrebări interesante pentru neam.

Pentru aceasta, în alte țeri sînt *cursurile de repetiție*. Ca să se dea un exemplu, Sașii din Ardeal, cari luptă învierșunat pentru a păstra cît mai mult neamul lor imputinat, merit să se stingă, potrivesc așa încît până la maturitate fostul școlar mai are unele legături cu învățătorul său și se întoarce la el de la muncă pentru a-și împropăta viața sufletului.

Astfel de cursuri nu le avem însă. Mai tîrziu se vor putea face, în locurile unde învățătorii tineri sînt și oameni harnici și oameni de inimă, și unde, pe de altă parte, nevoile traiului nu vor fi prea storcătoare și demoralizatoare pentru un țăran deznădăjduit, șezători de cetire și sfaturi în lungile ceasuri, moarte pentru muncă, ale nopților de toamnă și de iarnă, cînd de obicei săteanul nostru dormitează ca și ogoarele lui. Aceasta însă e deocamdată numai o dorință pentru viitor.

Dar cînd acela care a învățat la școala satului cetitul, scrisul, socotitul și ce-î trebuie din cunoștința țerii, neamului și a trecutului lor, împlinește vîrsta de douăzeci și unu de ani, o nevoie mai tare decît ori-ce îl chiamă pe trei ani de zile la deprinderea armelor, la pregătirea ca ostaș, pentru apărarea pămîntului țerii, a cinstei și a viitorului ei. Pe trei ani el e smuls, mai mult sau mai puțin, deplin, de la datinile sale de trai, de la deprinderile sale de lucru, de la vechile sale apucături care dese ori nu se mai potrivesc cu vremea noastră și-l țin în loc față de-alte neamuri. În acele treizeci și șese de luni, el e strămutat într'un oraș, unde lumina se răspîndește zilnic între locuitorii mai deși și mai înstăriți, el locuiește o casă bine clădită, aerisită, străbătută de soare. El calcă pe drumuri pietruite și drepte, între curți împrejmuite după cuviință. Mîncarea lui e mai felurită și pregătită mai bine, zilnic i se înfățișează prilejul de a sta de vorbă cu oameni cari, de și poartă galonul, nu sînt decît frații săi de arme, cari în ceasul primejdiei sînt chemați a înfrunta aceleași gloanțe pentru mîndria steagului și mîntuirea țerii. În sfîrșit, zi de zi, anumite ceasuri sînt întrebuițate pentru a i se face școală.

O școală de război care nu poate avea nici-un rost însă și nici-un folos fără trezirea la viață a vechilor cunoștințe adormite, căpă-

tate la învățător, fără îmbogățirea și potrivirea lor pentru nevoi practice ale vieții.

În teorie, așa este. Regimentul desăvârșește școala rurală. Prin învățător și prin gradații casarmei poporul se deșteaptă la lumină, în gospodărie ca și în cugetare. Și când te uiți bine, vezi că oastea n'a dat celui care a trecut prin ea decit oboșeală, o amărăciune mai mare față de acei cari au putere asupra lui, o slăbire și mai multă a simțului de dreptate și un număr de deprinderi rele, care une-orî nu-l fac potrivit pentru viața între ai săi de acasă, unde ar trebui să fie acum un sfătuitor bun și un îndreptător luminat. Aceia dintre dinșii cari au purtat galonul, în loc să se găsească pe urmă între cei d'întăiu ai satului, vin de-î strică liniștea și curăția, când nu rămîn pe la o cancelarie ca odăiași ori scriitori, când nu intră în rîndurile acelor corpuri la care se cer său folosesc cunoștinți militare. O rutină seacă, impusă cu sila, cu sila pumnilor ierî, cu sila batjocurilor și pedepselor legale astăzi, a mîncat folosul celor trei ani de zile cari ar putea fi de o valoare neprețuită.

* * *

În împrejurările de astăzi însă, nimic nu trebuie ascuns și îngăduit. La lumina zilei trebuie să se statornicească toate răspunderile, ale tuturor. Ori de cîte ori un rău iese la iveală, trebuie să se puie întrebarea : cine e vinovat ?

În acest cas, firește că nimenea altul decit ofițerimea cea veche.

În pregătirea ei a stăpînit încă acel spirit anti-cultural, acel materialism greoiu, acea tiranie strivitoare, acel respect pentru forma goală, și acea lipsă de orientare și de ideal în lucrurile omenești și naționale care a domnit și domnește în acea Rusie obscurantă de unde ne-am luat *miliția*. Oare-care deprinderi boierești și o bună parte de modă fluturatică parisiană a ajutat la crearea tipului de ofițer strălucitor, bun la baluri, bun la parade, meșter pe lângă dame, a căror strategie o cîștigase printr'o lungă experiență, foarte îngrijit de o carieră repede, destul de amestecat pentru aceasta în miserile politice, iar la casarmă — *comandant*. Cei mai mici, subofițeri, se luaū firește după el : dulci la mahală, aspri la casarmă.

E o fericire însă că și aici generația nouă, *generația cea mai nouă*, părăsește cămăruța întunecoasă a rutinei ucigătoare pentru suflet și soarbe aierul înviorător al idealelor largi. Crescut cu îngrijire în școli militare din ce în ce mai bune, deprins a ceti în afară de specialitatea lui și învățat a privi critic toate aparențele înșelătoare, ofițerul cel nou e un frate bun al tinerilor cari luptă pentru adevă-

rata înaintare a neamului acestuia. După șirul de poeți ai saloanelor și ai iubirilor ușoare, după ciripitorii de moda lui Șerbănescu și a d-lui Carol Scrob, un sublocotenent, d. Em. Gîrleanu, vine de se alipește cu cavalerism și adevărată iubire, prin *Făt-Frumos* de la Birlad, la mișcarea de înnoire a cugetării românești. Cetitori ai revistelor bune se întilnesc destui printre militarii de astăzi, pe cînd ceilalți își țineau pe masă, netăiate, caetele, pînă astăzi foarte prost redactate, ale revistelor militare, — și acelea o *formă*.

În aceste împrejurări, căpitanul Al. Sturdza, fiul bătrînului șef liberal, s'a întors din Germania, unde-și deprinsese meșteșugul de militar. Ar fi putut face ca atîția alții: să găsească toate bune și să zboare către o înaintare răpede. Și pe acest ofițer tînăr l-a prins însă conștiința nevoiei de a ne preface cu totul în toate, de a ne face mai presus de critică în orice ramură, pentru a putea trăi și atinge, cînd va bate ceasul, culmile cele mai înalte ale menirii noastre. Cu aceasta de sigur că și-a făcut mulți dușmani pe cari bucuros ar fi vrut să-i aibă prietenî lingă dînsul. Dar a strălucit mai departe — căci această generație a noastră e cea d'întăiu care *nu se lasă*, nu se conrupe și nu se obosește — și astăzi e învățătorul iubit al unei înalte școli militare. De acolo pornește cartea care a dat prilej la aceste rînduri, o carte de spirit nou, caldă pentru țară și neam, bună pentru țeranul supt arme, o carte hotărîtă și mărturisitoare de adevăr.

Ea-și va face drumul și ofițerimea ce se ridică astăzi, în împrejurări și mai bune, va dovedi ce a folosit dintr'însa.

N. IORGA.

UN IMN FRANCES LUI EMINESCU ¹

(după LUCIEN BAZIN)

*Cunosc povestea tristă și scurt'a vieții tale
Și scîrba ta născută din vanele plăceri,
Și lumea ta de visuri, dorințe și dureri...
Năluca urmărită de tine 'n veci pe cale.*

*Și am citit o parte din opera'ti măiastră ;
Supt biciul suferinței umane te zăresc
Trist implorînd în graiul tău dulce românesc
Pe Amor, pe tiranul divin din lumea noastră.*

¹ A se vedea la «Cronică» notița din pag. 758.

Dar mai presus citi'am poemul tău romantic,
 Bogat în idealuri și falnice avânturi
 Ce-o să'ți rodească neamul, vrăjit de-acele cînturi
 În care se trezește al Romei geniu antic.

Și mi-am adus aminte atunci că 'n noi renaște
 Acelaș singe nobil al rasei vechi latine
 Și 'n ciuda depărtării, m'apropie de tine...
 Și m'a cuprins mîndria că te-am putut cunoaște!

De-atunci și munca'ți sfîntă cu dragoste-o aleg.
 Ci, de n'am fi vlăstare aceleiași tulpine,
 Te-aș fi 'nțeles eu totuși, citindu-te pe tine:
Poeții mari sînt domnii pămîntului întreg!

Așa toți cei-ce-odată simțit-ai cu putere
 Delirul desnădejdi, cel plin de-amar și jale,
 Vor plînge la accentul sublim al lirei tale,
 Imens răsunătoare cînd geme de durere...

Durerea e obștească: ucide-al ei sărut... Cluj
 Tu însu'ți, Eminescu, o cunoșteai din fașe:
 Înlănțuindu'ți gîtul cu brațele-ucigașe
 Te-a strîns așa de tare, că lira ți-a tăcut...

S'a stins a ta gîndire în noapte blestemată,
 Pân' ce să treci în raiul etern scăldat în rază...
 Dar opera-ți rămîne; și duhul tău veghiază
 Asupra Țării tale în doliu 'nvesmîntată.

În negrele amurguri, cînd ne'nfoar' un vaer
 Ca dintr'o altă lume, al pasărei nocturne,
 Cînd strop cu strop, în taină, din nevăzute urne
 Necunoscute lacrimi alunecă prin aer,

În tristele amurguri ce'mbrac'a noastre frunți
 Cu negură de visuri, cînd singur îți arăți
 Al lunei disc de aur vrăjind singurătăți,
 Cînd raza ei coboară peste cîmpii și munți,

În ceasurile-acele de teamă ne'nțeleasă,
 Cînd mările respiră o dulce adiere.

*Atunci plutești, poete, scăpat de-orice durere,
Și Țara ta ți-o legeni cu drag, ca pe mireasă.*

*Poete, stai de strajă! Spre culmile mării
Însuflă-ți, ca să lupte, a geniului schinteie,
Copil al României, o bard menit să steie
Alături de stăpînii slăviți ai Nemuririi!*

Trad. de St. O. Iosif.

CANTONUL LUI MOCREA

Într'o noapte rece de August, mă întorceam dela vinat. Ud de apă, obosit de alergătură, abia mă tîram pe șoseaua plină de bolovanî, care duce dela Galați la Reni.

De o parte și de alta a drumului, se întindeau ghioluri adînci, stăpînite de zidurile stufului și învăluite într'o noapte fără de sfîrșit Sălciile de pe maluri păreau niște monștri în negreala deasă. Uneori printre ramuri, vîntul trecea cu suflări grele, alerga mai departe sbătîndu-se în pădurea de stuf. Atunci un freamăt aspru răsună în văzduh. Rare ori cite un țipăt venea de cine știe unde, se pierdea într'o înginare slabă.

Necăjit de oboseala care mă cuprinsese, pășeam în neștire, oprindu-mă la fie-care două-zeci de pași să deslușesc cantonul lui Mocrea. Făcusem o bucată bună, și după cum făcusem eu socoteala, mai aveam.

Prin minte, amintirile zilei treceau ca niște păreri de rău. Focurile care le dădusem, în vînt, rățile care nu le loviseam, mă chinuiau ca de neizbîndă. Acum, în căutarea unui loc de hodină, mă gîndeam la ziua următoare, cînd voi intra din nou în baltă.

Dela o vreme simții că picioarele mi se mcaie dela genunchi. Afară de astea carnea mă ustura de mușcăturile țințarilor. Ciubotele pline de apă fleșcăiau la fiecare călcătură. Într'un tîrziu, pe cînd nici nu gîndiam, zării în golul nopții niște umbre mari.

«Cantonul lui Mocrea!» șoptii eu bucuros, și fără a mai pierde vremea iuții pașii, și intrai în ograda neîmprejmuată, cu o fîntînă în mijloc, și doi plopi în față.

M'apropiai de fereastră, privind și ciocăniul ușor cu două degete.

Trecu un timp de tăcere. Ciocăniul a doua oară. De data asta simții un zgomot. După puțin ușa se deschise, și un cap mare, negru răsări în deschizătură.

— Cine-i.

Ii spusei numele.

— A! dumneata?, aşteptă puţin.

Capul negru dispăru şi pe dată ferestrele se umplură de lumină. Auzii pe urmă un glas.

— Poftim înnăuntru.

În odăiţa largă cu pereţi albi, fui izbit de ceva neaşteptat. Cantonistul şi femeia lui erau îmbrăcaţi şi patul nedesfăcut.

— Ei, ai vînat ceva? mă întrebă el, poftindu-mă jos.

— Nimic. Şi mă aşezaî pe laiţă.

Cantonistul se scărpină în cap. Vorbi:

— Astă-zi a trecut pe aicea un cîrd de răţe, de înnegreau cerul.

— Eū pe unde am fost, n'am găsit nimic.

— Ai fost la gura Ghimiei?

— Da.

După vorbele astea urmă tăcere. Femeia lui, o fiinţă slabă fără pic de rumeneală în obraji, cu ochi mici şi răi, se apropiu de lampă şi o făcu mai mare. Mocrea sta răzemat de uşă cu mina pe clampă şi mă privea.

Era un om înnalt, spătos, cu ochii negri, mustaţa dată în jos şi avea nişte minî mari şi lungi de ajungeau la genunchi. Purta ciubote de năvodar şi care miroseaū straşnic a untură.

Îl cunoscusem de mult. De multe ori cînd treceam, îl vedeam în marginea şoselei, săpînd şanţuri, strîngînd pietrile movilă. Atunci nu era chip să-l iaū cu mine. Cînd nu era în treabă, ziua întregă alergam prin baltă. Avea o rugină de puşcă, să n'o iaî în minî, şi cu dînsa el făcea minuni.

În casă, afară de o geantă, un pat, o căciulă neagră care avea pe dînsa o tablă de alamă, şi pe care sta scris cantonul al treilea, o laviţă, şi nişte jaloane într'un colţ, nu mai avea aproape nimic.

În tăcerea care se întinse, femeia se sculă de odată, şi luînd tunul de pe masă, răsuci o ţigară. Cantonistul mă întrebă:

— Ai de gînd să plecî în sara asta la Galaţi?

— Ba nu, Mocrea, dacă nu te superi, o să rămîn aici.

Faţa cantonistului se strîmbă într'un fel de mişcare neplăcută.

— Vaî de mine, cum nu! vezi că nu prea avem unde, păcatele noastre.

— Unde-o fi, Mocrea, sint bucuros.

— Aşa-i, dar trebuie să dormi pe rogojină, noi n'avem nici mindir.

Cantonistul dădu din minî şi se uita la femeie.

— Afară n'o fi bine?

— Îi răcoare Mocrea.

Atunci în odaia cealaltă, numai căî greu.

Se uită iar la femeie.

— Ce zici tu, bre?, să se culce dumnealui în odaia ceialaltă.

— Mă, în odaia ceialaltă, vorbi dinsa cu jumătate de gură.

Fără să mai aștepte, se sculă, luă o perină, rogojina și eși. Mocrea se apropiè de mine.

— Poate ai mai mult praf?, te-aș ruga de vre-o două încărcături, nu de alta, până m'oiu duce în tirg, stă rugina goală și tocmai atunci fac rățile cu ochiul.

Femeia se întoarse, luă o luminărică, și mi-o întinse.

— Poți să te culci dumneata dacă vrei.

Fără vorbă, dădui noapte bună, deschisei ușa, intrai în săliță, de-acolo în odăița unde aveam să mă culc. Imi lăsaî geanta, imi scosei ciubotele, și mă tolăniî îmbrăcat pe patul de scinduri, după ce mai întâi stinsei lumina.

Intunerecul mă cuprinse pe dată. Bucuros că m'am văzut în pat, mă întorceam, cînd pe o parte, cînd pe alta, dar, ciudat lucru, somnul nu venea. Imi simțeam corpul greu și minile, picioarele, abia le mișcam. Pe lingă astea un miros de nesuferit plutea în odăiță. Mă sculaî, m'apropiaî de fereastră și privii în noapte. Nu văzuî nimic. Prin ușa veche și crăpată, deslușii cite-va ațe de lumină în odaia alăturată. Nu mă puseî bine în pat și o găină începu să cirie într'un colț.

Din odaia alăturată, auzii cite-va murmure nedeslușite, pe urmă, dintr'odată un glas aspru :

— Dă-l la dracu.

După asta se făcu tăcere.

Zadarnic mă chinuiam, căci nu puteam dormi. Pe urmă rămăseî nemișcat, cu ochii ficși, privind fereastra care se deslușea ca o pată mare vinată.

Acu minutele trecură din ce în ce mai grele, și în liniștea care se întinse, mi se păru că aud o fluierură fină în ureche. Inchiseî ochii întorcîndu-mă cu fața la părete, lipindu-mi capul de păretele rece ca ghița.

Peste puțin ațipii.

Cit oi fi dormit nu știu. Atit imi aduc aminte, că într'un tirziu am sărit speriat, frecîndu-mă la ochi, neștiind par'că unde mă găsesc. Pe urmă mă apropiaî de fereastră, dar nu zării nici o lumină. In pat mă așezaî în capul oaselor, mă lăsaî pe o coastă cu ochii deschiși pe jumătate, gîndindu-mă la vremea care trecuse. In față începu să-mi lunece vedenii ciudate : fulgi de aur, umbre uriașe, și o lumină mare, roșie, într'un pustiū. de moarte.

Toate acestea periră pe rînd, apoi pe neașteptate, răsunară din odăița alăturată cite-va șoapte. Pe urmă un zgomot de pași, și o bijbitură.

— S'aũ sculat, îmi zisei eũ bucũros, de-acum nu mai e mult pãnã la ziua.

Pașii rãsunarã iar, pe urmã încet de tot un glas.

— Cite ceasuri sînt?

— Nu știũ.

Și un val de tusã rãsunã aspru.

Murmurele venirã iar :

— Da, da, ți-am spus'o.

— Tacã-ți cloanța, muiere.

— St, ce vorbești așa tare? te aude cel de alãtura.

— Aude pe dracu! doarme și somnu în el.

Dupã asta nu putui sã înțãleg de cit cuvintul «fricã».

Trecu multã vreme. Intr'un tirziũ, rãsunã un strãnutat, auzii apoi un glas pițigãiat.

— N'aveai de cit sã nu-l primești.

— Tacĩ bre, n'o mai isprãvești? iaca eũ mã gîndesc la Cãrãmi-daru, de ce nu vine.

Ciți-va pași se mișcarã scurt.

— Staĩ, se aude ceva.

Dupã asta simțiĩ un sgomot lingã fereastrã. Auzii iar vocea cantonistului.

— Iaca, vin!

Se apropie, aprinde felinarul.

Apoi o șoaptã care de-abia o auzii.

— Du-te.

Ușa se deschise scirțiind. Cine-va ieși în virful picioarelor. În noaptea de afarã rãsunã un zgomot aspru. Cu încetul pe șoseaua pietruitã, deslușii în tact tropotul unui cal și scirțiitul roților unei cãruți. Zgomotele rãsunãu din ce în ce mai tari. Deodatã cãruța se opri. În fața cantonului cine-va începu sã vorbeascã. Niște pași grei de ciubote rãsunarã aproape de fereastrã. Peste puțin douã umbre se strecurarã în lumina vinãtã a geamului. Simțiĩ cum ciubotele pãșesc pe prag, apoi în sãlițã, sgomotul se pierdu în cealaltã odaie.

— Hei, l'ai adus pe Moišã? se auzi glasul cantonistului.

— L'am adus, cum sã nu.

— Ei și cum l'ai trecut.

— Greũ de tot, iaca's lioarcã, de douã ori m'am scufundat.

M'aũ simțit rușiĩ și aũ tras douã focuri.

— Aũ tras.

— Da. Dar atuncea eram în pãdurice.

— Bine c'ai scãpat.

— Eū să nu scap, ha... ha... ha! da ce 's, prost!

— St! vorbește măi încet, nu ți-am spus c' aici alături doarme un vinător.

— Dă'l dracului! și o injurătură urită se auzi după asta.

— I-am spus lui dumnealui să nu-l primească.

— Bre, femeie, ce tot dirdiești degeaba, poți să tai și butuci la capul lui. Pe urmă e tocmai în odaia cealaltă.

Cuvintele cantonistului răsunară limpezi, pe urmă începură să șopotească. Cineva se lăsă din greu pe pat. Auzii iar un glas:

— Cite parale ți-a dat?

— Cinci-zeci de leușcani.

Aici o injurătură și murmure grele.

— Ei, unde dracu!

— Poate în surtuc.

— Stați, i-am găsit.

Zgomotul unor pași innăduși vorba. Un sunet de argint răsună viu. Cineva începu să numere: unu... doi... trei...

— Nu 'i mai număra, is toți.

Cantonistul Mocrea mormăi.

— Jidanul de unde 'i?

— Din Reni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Are marfă?

— Nu, bani.

— Bani?

— Da. Da...

După asta o tăcere lungă. Un scăpăriet de amnar. Unul dintre ei începu să tușească. Cite-va vorbe se pierdură 'n șoapte și nu le auzii.

Dar pe neașteptate, un strigăt înfiorător străpunse liniștea nopții.

— Badi Gheorghii, nu mai vii. Se face ziuă.

După vorbele acestea în odăiță se făcu o mișcare ciudată. Toți trei începură să șopotească. Apoi din frământarea glasurilor izbucni o mormăitură:

— Ce vra iuda?

Pași răsunară îndesat, ușa scîrții. Cineva trecu prin șeliță și se opri în prag.

— Jupine, așteaptă, acuma venim.

Se întoarse înapoi și începură să vorbească. După asta sunetul arginților. Auzii și vorbe:

— 'Ți-ajunge atit?

— Da, cumnate.

— Ei, da cum rămîne?

— Stai să-ți spun.

Aici începură să vorbească așa de încet, că nu mai auzii nimic o bucată de vreme. Intr'un tîrziu, deslușii iar un glas :

— Ei, și unde ?

— Nu știi ? în zătun.

— Da, da, acolo 'i bine.

— Nu știu ce să fac.

Apoi începură să se miște prin odaie, par'că căutaū ceva.

Străinul întrebă :

— Unde 'i felinarul ?

Glasul femeii se auzi.

— Iată 'l aici, duceți-vă odată.

Cei doi se apropiară de ușă și o deschiseră. Unul din ei ținea un felinar în mîină, în șeliță se opriră și începură să șopotească. Cantonistul nu răspundea aproape nimic. Cînd să pășească pragul, îl auzii spunînd :

— Nu pot.

Și se depărtară, trecînd pe la fereastră cu umbrele lor mari. Cel din urmă ținea felinarul roș în mîină și lumina juca cînd într'o parte, cînd în alta. În drum se opriră și începură să vorbească mai tare. Intr'un tîrziu mi se păru că aud și glasul jidanului, și par'că 'l vedeam bătrîn, cu o barbă mare, ghemuit în căruță, și cu sufletul plin de frică.

Femeia eși după dinșii, grăbită.

— Ați uitat scăpărătoarele.

Se întoarse înapoi și incue ușa. Un «hi» prelung răsună, și de odată roțile începură să hirie, tropotul calului să răsune pe șosea. Auzii tot mai încet, mai slab. Cînd ajunse la pod, un răsunet greu de par'că se cutremura balta.

Atunci mă sculai încet, deschisei fereastra. Un aier proaspăt mă izbi în obraz. În tăcerea nopței, plopii începură să-și clatine frunzele nervoși. Pădurea de stuh dormea cu umbrele negre, cu ghiolurile deslușite ca o pînză cenușie, și numai sus, din întunecimea cerului, printre crăpăturile norilor, cite-va stele trimeteau lumina lor slabă.

Stătui așa multă vreme cu ochii pierduți în întunericul șoselei, și par'că tot mi se părea că aud din cînd în cînd zgomotul căruței, pierdută în cine știe ce depărtări. Sufletul îmi era străbătut de fior, și nu știu de ce simțeam o grijă, par'că aș fi fost vinovat de ceva.

NICOLAE DUNĂREANU.

SOLDAȚII MĂREI

Pe marea neastimpărată
 Iși poartă viutul lungu-i fald.
 Din valuri limpezi de smarald
 Ea cîntă și supt soare cald
 Nemărginirea ș'o arată.

Dar parc'ascuți un cîntec trainic,
 Un cîntec furtunos și plin
 Ce 'l simți că nu'ți este străin
 Și numai vorbele nu'ți vin
 Că l'ai cînta cu glas de crainic.

Dar imnul care'l cîntă marea
 Nu'l va cînta un glas umil,
 Un fraged suflet de copil
 Ce 'și cîntă dragostea 'n April,
 Știind că moartea i-î chemarea.

Cînd ale mării valuri toate
 Pornesc, vuind spăimîntător,
 In cîntecul triumfător
 Nu tremură un palid dor,
 Ci sbuciumul a miî de gloate.

Căci fie-care val își simte
 Chemarea sa ca un firtat
 De soarta tuturor legat,
 Ce singur nu s'a bucurat
 Ca sufletele reci și strimte.

*

Dar iată flamuri de 'ntuneric
 Pe 'ntinsul mării se 'npînzesc...
 In funduri taine se urzesc,
 Deasupra's valuri ce vuesc
 Gonindu'și visul lor chimeric.

S'alungă gloata cea de valuri
 Și caută cu gînd păgîn
 Pe cruntul mărilor stăpîn,
 Gelos de sceptru și bătrîn,
 Rătăcitor pe 'ntinse maluri.

Se vinzolesc de pretutindenî
 Și vine val cu val, măreț,
 Precum un vajnic călăreț
 Pe telegaru-i săltăreț
 Ce-aleargă 'n ropot ca de grindeni.

Dar nu se află nicăierea
 Dușmanul care noaptea 'l tem.
 Ci ca purtate de blestem
 Il caută mereu și gem
 Și crîncenă li-î răsvrătirea.

Dar cînd strălucitoare stele
 Răsar în nopți de abanos,
 Surisul lor prietenos
 Momește valul furtunos
 De 'și uită visele-i rebele.

Ca miî și miî de dulci ghitare,
 Uimind al stelelor potop,
 In cor pornește strop cu strop,
 Neștiutor de-al vieții scop,
 In leagăn de mărgăritare.

Ah, singur valul e ferice,
 Cu dînsul marea'î într'un gînd.
 Ș'ascult cu suflet tremurînd ;
 Cum cîntă valul, rînd pe rînd,
 Ascult, ascult, și parc'ar zice :

— Porniți, porniți, cu cel din urmă,
 Vitejii prea slăvitei mări,
 Ce'și are semne și chemări —
 Pe calea sfințelor urmări,
 Spre ziua care nu se curmă.

Căci va veni o zi eternă,
 Sfirșindu-se ș'al apei joc,
 Și veți avea pe lume loc,
 Cînd marea va căra 'n mijloc .
 Și cel din urmă fir de țernă !

EMINESCU ȘI SCHOPENHAUER.

Cu prilejul tezei de doctorat a d-lui I. Pătrășcoiu: «*M. Eminescus pessimistische Weltanschauung mit besonderer Beziehung auf den Pessimismus Schopenhauers*». Tirgu-Jiu. Tipografia Nicu D. Miloșescu. 1905, pp. 110 în 8°. Cartea e dedicată d-lui D. A. Sturdza.

I.

În prefața care ne pregătește pentru lucrarea sa, autorul se arată foarte convins de îndreptățirea și însemnătatea problemei ce și-a pus, socotindu-și opera drept «*întîia încercare de-a aprecia pe cugetătorul Eminescu, de-a închege într'un întreg risipitele sale idei filosofice și de-a le compara cu filosofia pesimistă a lui Schopenhauer*». Pin'aici, fiindcă nu s'a mai tipărit vr'o altă cercetare de acest fel asupra lui Eminescu, d. Pătrășcoiu ar avea toată dreptatea. Dar ceea ce trebuie să ne intereseze mai mult decît această pronunțată și anticipată încredere în sine, este utilitatea științifică a lucrării însăși, peste care cîteva păreri din aceeași prefață aruncă umbra unor nedumeriri. Într'adevăr, ne uimește cam neplăcut să vedem pe autor, la 1905, cînd și-a tipărit lucrarea, orî la 1904, cînd i s'a admis, să ne mai spuie că «*admirația pentru minunata operă poetică [a lui Eminescu] ține locul lucrărilor și studiilor serioase asupra vieții și operelor sale*». Nicî înainte cu ani de zile, cînd au apărut pe rînd studiile remarcabile ale unor critici ca d.d. Maiorescu și Gherea orî opera serioasă a d-lui Pătrășcu, și nicî astăzi, cînd se știe cit de mult preocupă Eminescu pe unii istorici literari, — părerea categoric aruncată a d-lui Pătrășcoiu n'are o îndreptățire științifică; ba, fiindcă dînsul și-a tipărit lucrarea într'o țară unde respectul pentru munca predecesorilor este la înălțimea criticei severe, dar chibzuite, care judecă pe cei vechi, — o astfel de părere ușoară ar lăsa să se bănuiască aici și o insuficiență a corectitudinii științifice. Aceiași impresie isvorește pe urma părerei — foarte *întîrziată* la 1905 — a d-lui Pătrășcoiu că «*scrierile în proză ale lui Eminescu au fost cu totul nesocotite de critici*», pe cînd încă la 1903 se dase în vileag, tot în Lipsca, o lucrare care se ocupa, în afară de partea biografică, numai cu aceste scrieri ale poetului.

De multeori însă prefețele, scrise, firește, mai în pripă decît operele însele, se 'ntîmplă să fie inferioare acestora, chiar și cînd am avea înainte lucrări foarte bune. Am cerceta deci, fără nici o nedumerire mai gravă, lucrarea în sine a d-lui Pătrășcoiu, dacă — spre nenorocul nostru și

al d-sale — nu ne-ar da și mai mult de gândit tema ei însăși și tratarea ei chiar într'o vreme, când, pentru autor, «lipsa isvoarelor literare» e prilej de plingere, iar «numeroasele articole politico-sociale [ale lui Eminescu] *zac încă necitite și nepublicate*». În astfel de condiții, științificește foarte nefavorabile, și mai ales când avea cunoștința că se lucrează din mai multe părți la înlăturarea lor, — un altul ar fi stat la îndoială, ar fi așteptat publicarea, orî cel puțin cercetarea prin el însuși a numeroaselor scrieri și manuscrise ale poetului, și ne-ar fi dat, mai tirziu, dar la vreme mai potrivită, o lucrare de cea mai mare utilitate. D-l Pătrășcoiu n'a mai așteptat, simțind în sine curajul, de sigur laudabil, de-a încerca să înfrîngă de departe și dinainte piedecile pe care alții, mai aproape de ele, nu le-aū putut înfrînge încă. Iar noi avem de regretat doar atit că, după cum se va vedea, roadele lucrării sale aū răsplătit prea puțin curajul autorului.

Sigur este că nu se poate cerceta științificește, cu bune nădejdi de rezultate temeinice, filosofia unui scriitor și cugetător de importanța lui Eminescu fără a i-se cunoaște, scruta și aprecia *toate* scrierile sale, publicate și inedite, și fără a i-se fi lămurit de-aproape, cel puțin în partea lor intelectuală, fazele vieții sale. D-l Pătrășcoiu, care pare a fi socotit altminteri, a fost ispitit încă dintr'un început a se hotări asupra unui subiect greșit chiar în concepția lui: dezvoltarea unui studiu comparativ între un *filosof*, cum e Schopenhauer, creator din tinerețele lui al unui sistem metafizic foarte bine încheat, unilateral și absolut, și între un *poet* ca Eminescu, cugetător multilateral și complex, lipsit de un sistem filosofic unic, propriu orî adoptat. Faptul că Schopenhauer este un filosof-*poet*, cum îl socotește W. Wundt, iar Eminescu un poet-*filosof*, nu îndreptățește nici el un studiu comparativ între acești două autori pe tărîmuri deosebite, căci unuia îi lipsește tocmai ceea ce constituie ființa literară a celuiilalt: sistemul, specialitatea de filosof. În afară de asta, Eminescu a trăit în urma lui Schopenhauer, s'a dezvoltat într'o vreme când marele filosof pesimist avea o școală a sa foarte răspîndită în filosofie și 'n literatură și a fost chiar *influențat* de el, ceea ce s'a dovedit prin fapte biografice din viața poetului relevate în repetite rînduri și ceea ce se poate constata cu siguranță absolută și prin manuscrisele sale (presărate cu diverse note caracteristice din operele lui Schopenhauer), iar nu numai prin idei vădit schopenhauriane din scrierile sale publicate.

Astfel, în loc de un studiu comparativ nefiresc între un filosof sistematic și un poet-cugetător fără un sistem filosofic încheat, s'ar fi

putut cerceta, cu minuțiositate și răbdare, dar cu și mai mult folos, ideile filosofice ale lui Eminescu în desfășurarea lor *evolutivă*. S'ar fi ajuns, pe calea asta, la rezultate mai trebuincioase, s'ar fi descoperit influențele schopenhauriane asupra lui Eminescu, s'ar fi văzut că o influență asupra filosofiei sale au avut și alte puteri, ș. a. filosofia indică și unii filosofi și poeți romantici, iar la urma urmelor, ca o încoronare a cercetărilor, s'ar fi arătat însemnata originalitate filosofică pe care o are poetul cu toate numeroasele influențe ce au rodit în sufletul său. Aici ar fi fost prilejul să se desvolte și cestiunea predispozițiilor patologice, în alcătuirea pesimismului său, de asemenea influențele mediului social în sens restrâns, personal, și în largul sens politic. Pentru un cercetător pasionat de subiectul său și doritor a da rezultate cât mai bogate și a cuprinde cu cercetările sale un teren mai larg, lucrarea ni-ar mai fi putut da, ca un capitol ultim, un studiu comparativ — acesta era *firesc* — între Eminescu și unii mari *poeți* — nu filosofi — pesimiști ai literaturilor streine, cel puțin ai acelor literaturi care s'ar dovedi că au putut avea o influență asupra lui.

Toate astea s'ar fi putut face — în alte condiții de sigur — de către d. Pătrășcoiu, și vina d-sale nu e că nu le-a făcut într'o vreme când nu le putea face; ci vina pe care cred a i-o putea atribui cu bună dreptate este că, neputînd face ceea ce trebuia făcut, a pus muncă și a cheltuit vreme cu o lucrare care va folosi prea puțin și istoricilor literari, pentru cari este o rătăcire, căci caută asemănări și deosebiri între două valori din domeniul cu totul deosebite, *ca și când ar fi vorba de acelaș domeniu*, — și cercetărilor filosofice, pentru cari nu știu ce interes specific ar avea ideile unui poet-cugetător lipsit de un propriu sistem filosofic, influențat însă de alte sisteme bine cunoscute lor.

Deci, întrebîndu-ne iarăși asupra utilității științifice a lucrării d-lui Pătrășcoiu, concluzia de pîn'acum este negativă cu privire la concepția subiectului său. Într'un articol următor, voi cerceta lucrarea însăși, spre a ne lămuri și asupra valorii rezultatelor pozitive ale muncii autorului.

ION SCURTU.

DOR DE-ACASĂ

O jale grea pe sufletu-mi să lasă
 Și 'n pribegie gândurile-mi pleacă,
 Căci mă apucă-un dor adînc de-acasă,
 De tata și de maica mea săracă.
 În pragul casei, slabă și bătrînă,
 O văd cum stă cu ochii plînși și coasă,
 Chemări duioase suspinînd înșină,
 Și lacrimi udă firul de mătăasă.

În casă, tata, singur, în tăcere
 — Încărunțit de-atît amar de zile —
 Citește 'ncet un psalm de mîngîiere
 Din cartea veche scrisă cu chirile.
 Tîrziu cînd mor și umbrele spre sară
 Și plîng tălângi, pe căi, îndurerate,
 S'așază lîngă maica 'n prag, afară,
 Și povestesc cu glas de jumătate.

Pe drum, cînd trec sătenii pe înserate,
 S'opresc la sfaturi și le dau binețe.
 Atîta jale-atîta bunătate
 Le 'ntipărită 'n asprele lor fețe....
 De-odată fruntea lor li se însenină,
 Cu ochi în lacrimi, ca după o primejde,
 Străbate doina de nădejde plină
 Prin sufletele fără de nădejde.

Spre ei se 'ndreaptă sufletu 'n durere,
 Spre lumea 'n care tot e sfînt și mare :
 Dojana mamei : caldă mîngîiere,
 Mustrarea tatei : binecuvîntare ;
 Viața 'și are nobila ei țintă
 Spre care tind cu opintiri amare,
 Și suferința ie podoabă sfîntă
 Și cîntecile sînt mîrgăritare.

V E D E N I E

*...Și nu mi-î dor de mi-s departe, și nu mă chiamă anii grei,
Cînd plînsul lumilor și-al vremei mi-l spune marea 'n plînsul ei;
Și nu mă chiamă alte țărături cu iarna ori cu vara lor,
Aû fost și-or fi și făr' de mine aî nimăruî și-aî tuturor;
Și nu mi-î dor de poate plîns-aû cînd-va doî ochi în drumul meu,
Cum nu mă plîng că plînsul mării l'ascult acuma numai eu.*

.....

*La ce atunci în ceasuri mute măi tremuri vâlul tău de nea,
Vedenie tulburătoare, ce-ai fost odată umbra mea?
Și crești așa, aveau par'că, cu ochii mari, întrebători,
Și clișa știe să-ți perinde pe frunte anii scumpi din zori,
Ce vin cu vraja lor să'nvie trufia stinselor credinți
Impodobind cu-atîtea visuri comoara svăpăiatei minți.
Și vii așa, să'mi chinui gîndul vrăjită 'n visul meu cum treci,
Să mă privești ca pe-o străină o clișa numai și să pleci,
Iar cum mă'ncerc, plîngîndu-ți urma, să te rechem, tu te oprești
Și mă întrebî nedumerită: «De ce mă chemi și cine ești?»
De ce te chem? ...Mi-î dor de tine, mi-î dor și tu nici nu mă știi...
Și cine sînt?... Cînd număr anii și-î văd că'mă trec așa pustii,
De dorul meu mă prînde mila, nălucă-a tristului meu gînd,
De dorul meu cînd marea plînge, mă pomenesc și eu plîngînd.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FATMA.

C R O N I C Ă .

D. N. N. Beldiceanu și-a adunat în volum schițele de viață a mahalalei. Fiul al poetului moldovean N. Beldiceanu, crescut în Iași, d-sa cunoaște bine mahalaua din acele părți. În București, unde stă acum, și-a strîns observații mai mult sau mai puțin adînci și exacte asupra «suburbiilor Capitalei» care nu samănă însă așa de mult, ca vorbă, ca deprinderi și chiar ca suflet, cu «suburbiile celei de a doua Capitale», căci în acest punct amestecul cu elementele, rău înțelese, ale culturii nouă «europene» e neasămănat mai mare, precum vechea omenie e cu mult mai mică. Prieten al d-lui Sadoveanu și stăpînit ca și alți tineri, al căror număr va crește necontentit, de felul de a scrie, plin de duioșie, de taină, de înțelegere discretă a naturii care deosebește pe scriitorul «Florii Ofelite», d. N. N. Beldiceanu a fost adus decî să amestece în vulgaritatea subiectelor de mahala și acea poezie intimă care le poate scăpa, dîndu-li și mai multă felurime. Astfel s'a alcătuit un talent, care, de și nu s'a dovedit încă a fi foarte însemnat, nu poate fi trecut cu vederea.

Deocamdată, d. Beldiceanu dă scene hazlii, încăierări cu vorbe groase și chiar cu schimb de pumni, cite un colț *serios*, mișcat și trist din aceste suflete pe care imitația lucrurilor ce staû mai presus de ele, le-a falsificat mai

mult în forme. În această privință, tema obișnuită, foarte adesea întrebuintată de altminterea, e bătrînul și bătrîna, îndușmăniți de zile grele cari, într'o anume clipă rară, își aduc aminte de o depărtată iubire care i-a adus în iadul certelor din fiecare ceas.

Odată, tînărul scriitor a dat și un curat tablou din viața satelor, cu un altfel de bătrîn stăpinind liniștit între ai săi. Pe acest teren, care nu-i e necunoscut, d. Beldiceanu se mai poate încerca, cu izbîndă. Oricum însă, după acest volum dintăi care-i face un loc între povestitorii de astăzi, d. Beldiceanu are datoria de a cerceta adînc și întins, de a prelucra mai îndelung rezultatul acestor cercetări și de a dovedi că e capabil de acea desvoltare a talentului său fără de care un scriitor tînăr își pierde răpede cetitorii, cărora nu li plac repetițiile.

*

Într'un număr, de sigur prea bisericesc, *Răcașul* din Cluj anunță plecarea la o preparandie de Stat din Secuime a profesorului blăjean Emil Sabo (până acum încă «Sabo»). D. Sabo a tipărit un volum de poezii destul de bune și între care se găseau chiar vre-o două-trei în adevăr frumoase; am dat și noi cîteva versuri ale d-sale. Țiindu-se samă de trecerea tînărului poet de pe ingraturul teren al școlii românești confesionale, a săracilor, pe acela, mult mai răsplătitor, al școlii de Stat bine înzestrate, se va înțelege de ce am crezut de cuviință să-i consacram acest necrolog.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*

D. A. Șuluțiu, președintele Asociației, își tipărește «discursurile», ținute la adunarea din acest an (Sibiiu, 1905). În ele se vor întîmpina, într'o formă bună, idei sănătoase și cîteva expuneri interesante.

N. IORGA.

Mulțumesc amabilității d-lui C. Banu cunoașterea unei poezii franceze de toată frumusețea, închinată de un poet al marelui națiunii surori, d. Lucien Bazin, eternei noastre glorii literare care este Mihail Eminescu. Poezia se întitulează «*A Mihail Eminescu, poète national roumain*» și se găsește (pp. 107-109) în volumul întii și singurul pe care l'a tipărit pîn' acum d. Lucien Bazin («*L'Aube intérieure. Poésies. Paris. Alphonse Lemerre, Éditeur. MDCCCXCV*», pp. 120 în 8°).

Am citit și am recitat cu o emoție adîncă — intimă și estetică, deopotrivă — acest minunat imn isvorît din sufletul ales al unuia din Francesii de rasă, scriitor foarte îngrijit și poet care dovedește prin imnul său un talent artistic și o comoară de simțiri generoase ce sînt daruri rare în lumea literară «modernă»... a valorilor contrafăcute săi, cel puțin, prefăcute în ciuda artei omeștii firești și eterne. Și am rămas uimit, cum vor rămînea toți cetitorii romîni, de pătrunderea extraordinară pe care o arată poetul frances în sinteza măiastră a personalității artistice și filosofice a lui Eminescu, a tragicului său uman și a însemnătății lui pentru neamul nostru și pentru literatura tuturor neamurilor.

Imnul poetului frances — căci este un adevărat imn prin sfînta pietate a entuziasmului și prin ideile, simțirile și imaginile sale solemne — este înțîia închinare ce se aduce, din largul lumii culte, aceluia dintre scriitorii noștri care unește în opera sa sublimitatea poeziei rominești cu cea mai înaltă cugetare filosofică universală.

Drept semn de recunoștință din partea noastră, cărora poetul și cugetătorul «Luceafărului», cu tot ce-a creat geniul său rominesc, ni este apostol și profet al neamului — d. Ștefan O. Iosif, urmînd rugămîntii noastre, a tradus pentru acest număr al «Sămănătorului» întreaga poezie a d-lui Lucien Bazin.

*

În deosebire de unii filologi romîni iper-moderni cari, pătrunși de valoarea lor științifică desăvîrșită și deci necontestată de nimeni, socot că pietatea ce aducem oamenilor mari ai zorilor științei noastre filologice ar fi o năivitate, — amintirea «părintelui filologiei romine» Timoteiū Cipariu a fost serbătorită cu toată cinstea pînă și de către vecinii noștri unguiri cari, de sigur, n'aū avut nici un motiv de «șovinism național» învechit spre a face aceasta. Un învățat romîn de dincolo, d. Iosif Siegescu, doctor în teologie, în filologie și în știința dreptului-canonice, a luat cuvîntul în ședința de la 12 Octomvrie a societății filologice ungurești din Budapesta (*Filologiai Társaság*), a pomenit cu slavă numele nemuritorului învățat, i-a înfățișat viața și i-a înșirat cu evlavie meritele nepieritoare pentru filologia rominească; și mai vrednic de luat în seamă, pentru împrejurările în care s'a ținut cuvîntarea, este faptul că d. Siegescu a știut să vorbească cu plină sinceritate și despre meritele fără pereche ale lui Cipariu pentru cultura romînimei din Ardeal: pentru presa Romînilor de acolo, căreia împreună cu George Barițiu i-a pus temeliiile trainice și pentru «Asociațiunea» inaugurată cu strălucitul său discurs de îndrumare către lumina culturii naționale.

*

În fruntea numărului 3 al revistei *Făt-Frumos* din Birlad, d. A. C. Cuza continuă cu admirabila sa espunere sistematică a principiilor «naționalității în artă». Nu s'a tratat pîn'acum, la noi, într'o dezvoltare atît de largă, într'o închegare logicește atît de strînsă, într'o desfășurare așa de luminoasă și cu o putere de convingere mai deplină, problema asta mare—numai pentru alte neamuri definitiv lămurită — a naționalității în artă. Tratatul d-lui Cuza, căci e un adevărat tratat de filosofie estetică, este o contribuire din cele mai prețioase la opera de limpezire a vieții noastre literare și trebuie să ne bucurăm cu toții de cuvîntul plin de autoritate al scriitorului și învățatului celui dintîi în Moldova, cuvînt menit, prin sinceritatea și vigoarea lui, a întări și el sufletele tuturor scriitorilor legați de acest scump pămînt rominesc uude e vremea să se stîrpească toate buruienile rele ale înstrăinaților de sufletul neamului. Articolele d-lui Cuza sint și o binefacere pentru unii sau alții dintre cetitorii ispițiți de cutare revistă cîrțitoare sau de gazete desorientate care revarsă pe unde pot nămolul unor teorii estetice tot atît

de turburi ca apa pe care nu mai încetează a o bate în piua în nesfârșite foiletoane de umplutură.

— Mai scoatem la iveală, din cuprinsul revistei birlădene, traducerea foarte frumoasă din *Divina Comedia* (fragment din cîntul IX), datorită d-lui N. Gane, bătrînul scriitor așa de spornic și acum, care-și urmează tinereste calea semănată de vrednicii literare nenumărate; apoi un pastel ce vedește odată mai mult darul poetic minunat și originalitatea sigură de sine a d-lui G. Vilsan. Mai citim începutul unei nuvele interesante a d-lui I. Boteni, scrisă în tihna care ți-o dă talentul real și stăpînit și 'n graiul romînesc bogat și limpede ce 'l are dînsul în tot ce-a publicat pîn'acum. D. Em. Gîrleanu, directorul revistei, face o cronică îngrijită a noutăților literare.

*

«*Junimea literară*» din Cernăuți a reușit să dovedească prin numerele ei din urmă, că acei ce-o conduc, înțeleg și știu să urmeze sfaturile folosite ale celor ce au toată chemarea să dea astfel de sfaturi. Numărul ei cel mai nou (10), din Octomvrie, închinat memoriei lui Vasile Alexandri, se alătură celor mai bune lucruri date la iveală cu prilejul apropiatei desvăliri a statuei poetului la Iași. După un articol al d-lui I. Chendi, unul din biografii marelui bard, redacția revistei tipărește cîteva scrisori inedite ale poetului către prietenii ai săi din Bucovina, și retipărește un articol al d-lui A. Hurmuzachi (din stînsa «*Foia Sotietății*» din Cernăuți a d-lui dr. I. G. Sbiera) asupra petrecerii lui V. Alexandri în Cernăuți, la 1866. D. G. Tofan publică un articol bine informat asupra legăturilor poetului cu Bucovina. Printre cele cîteva poezii iscălitate V. Loichiță remarcăm aleasa cugetare originală a regretatului dr. George Popovici, reproducă din Convorbirii literare XXV. Urmînd pildei *Luceafărului* din Pesta, redacția *Junimeii literare* publică și ea un premiu asupra celei mai bune bucăți în prosă; s'au dat pîn'acum cinci bucăți care nu's lipsite de însușiri literare.

*

Luceafărul dela 15 Sept., de-o execuție tipografică strălucită, are pe coartă o grupă de Sălișteni în portul lor, într'un frumos cadru colorat, iar în fruntea numărului iarăși una din poeziile care au făcut atît de repede și cu atîta bun temei reputația de poet de mîna'nții a d-lui Oct. Goga. Asupra serbărilor dela Sibiu avem alte ilustrații escelente și urmarea articolului d-lui Oct. Tăslăuanu; apoi o schiță a d-lui Al. Ciura, impresii dela Săliște datorite d-șoarei Maria Cunțanu, continuarea conferinței d-lui I. Borcia asupra teatrului lui Eminescu, o amănunțită critică a d-lui S. Pușcariu asupra volumului d-lui I. Agîrbiceanu și două dări de seamă: despre «*Dicționarul de musică*» al d-lui T. Popovici și despre lucrarea d-lui N. Dobrescu «*Fragmente privitoare la istoria bisericeii romîne*» (aceasta din urmă de d. I. Minea).

I. SCURTU.